

**Zát'azové testovanie poisťovní 2016
v poisťnom sektore**

Obsah

Úvod	3
1. Účasť	4
2. Metodika testovania a scenáre.....	4
3. Prepočet súvahy.....	5
4. Durácia aktív a záväzkov	5
5. Expozícia dlhopisov podľa krajín	6
6. Vlastné zdroje a marža solventnosti.....	6
7. Volatility adjustment, matching adjustment, transitionals	7
8. Porovnanie celkového dopadu scenárov	7

Úvod

Za účelom vyhodnotenia dopadov nepriaznivých trhových situácií na poistný sektor, iniciovala EIOPA¹ v spolupráci s ESRB² na základe článku 21 Nariadenia EÚ o EIOPA³ záťažové testovanie (ďalej len „stress test“). Cieľom tohto testovania bolo preskúmať odolnosť poisťovní voči trhovému riziku a riziku likvidity.

¹ Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov

² Európsky výbor pre systémové riziká

³ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) č. 1094/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu

1. Účasť

Záťažového testovania sa v SR zúčastnilo 6 poisťovní (z 16-tich poisťovní pod dohľadom NBS. Kritéria na výberovú vzorku boli stanovené tak, aby v každom členskom štáte EÚ bolo pokrytých minimálne 75% technických rezerv v životnom poistení bez ohľadu na zdravotné poistenie a Unit-Linked poistenie s tým, že testovania sa mali zúčastniť všetky poisťovne, ktoré majú v svojom portfóliu garantované produkty a teda dlhodobo nízke úrokové sadzby majú teoreticky na ne veľký vplyv. Testovania sa taktiež mohli okrem vybratej vzorky zúčastniť aj akékoľvek ostatné poisťovne pokiaľ prejavia záujem.

Celkovo sa účasť oproti predchádzajúcemu záťažovému testovaniu uskutočnenom v roku 2014 znížila o tri poisťovne, pričom v roku 2016 zúčastnené poistenie pokryli celkovo 84,3% agregovaných technických rezerv životného poistenia bez zdravotného a Unit-Linked poistenia na Slovensku licencovaných poisťovní pod dohľadom Národnej banky Slovenska.

Zo zúčastnených poisťovní používajú úpravu volatility 2 poisťovne, prechodnú prirážku (tzv. „transitional adjustment“) na bezrizikovú úrokovú krivku („RFR“) a technické rezervy neaplikuje ani jedna poisťovňa a rovnako ani jedna poisťovňa nepoužíva párovaciu prirážku („matching adjustemnt“).

2. Metodika testovania a scenáre

Metodika výpočtov testovania je obsiahnutá v technickej špecifikácii vrátane detailného popisu príslušných šokov scenárov na jednotlivé aktíva¹.

Predmetom testovania boli 2 nepriaznivé scenáre:

1. „*Low for long*“ – scenár predpokladajúci pretrvávajúce nepriaznivé prostredie na finančných trhoch a s tým súvisiace dlhodobo pretrvávajúce nízke úrokové sadzby,

2. „*Double hit*“ – nepriaznivý scenár predpokladajúci pretrvávajúce nízke úrokové sadzby a jednorazový okamžitý trhovú šok aplikovaný na hlavné kategórie aktív (akcie, dlhopisy, nehnuteľnosti a niektoré alternatívne investície). Tento scenár bol vyvíjaný v tom zmysle, že primárne nastane nepriaznivá situácia na akciovom a dlhopisovom trhu a tieto nepriaznivé scenáre (šoky) sa rozšíria aj na iné trhy investičných aktív. Scenár bol vypracovaný v spolupráci s ESRB.

Oba tieto scenáre, už na základe svojej podstaty, predpokladali nepriaznivý vplyv najmä na životné poisťovne a ma produkty s garanciami a tiež na poisťovne, ktoré majú vo svojom portfóliu produkty, z ktorých sa vyplácajú anuity.

Technická špecifikácia bola zverejnená v júni 2016 a následne bolo možné zo strany poisťovní pýtať sa na dovysvetlenie nejasností výpočtu, ako to bolo už aj v predošlých testovaniach, a to známou formou otázok zasielaných buď priamo do EIOPA, alebo prostredníctvom národných dohliadacích inštitúcií a následným zverejnením odpovedí na internetovej stránke EIOPA.

Zúčastnené poisťovne zo Slovenska považovali za nezrozumiteľné najmä vypočítanie dopadu šokov na odložené daňové aktíva a záväzky, kde nebolo jasné, ako postupovať, keďže SCR sa po aplikovaní šoku na položky súvahy neprepočítavalo, ale EIOPA nakoniec poisťovne usmernila, že je možné použiť

zjednodušenia a tieto položky ohodnotiť na expertom posúdení a nie je potrebné robiť nejaké neprimerane zaťažujúce modelovanie.

3. Prepočet súvahy

V samotnom výpočte dopadu na súvahu, aktíva a záväzky nemali poisťovne významnejšie problémy. Šoky na príslušné aktíva boli predpísané a na zistenie vplyvu stresového scenára stačilo teda len vypočítať ich novú hodnotu.

K problémovým položkám patrili iba už vyššie spomenuté odložené daňové pohľadávky/záväzky a poisťovne nevedeli ako majú túto položku oceniť po aplikovaní stresových scenárov. Nakoniec bol aj vzhľadom na aplikované zjednodušenia dopad vplyvu scenárov pri odložených daňových aktívach 100% pokles pre oba scenáre a pri odložených daňových záväzkoch pokles o 29% pre DH scenár a 8,8% pre „Low for long“ scenár.

Prebytok aktív nad záväzkami pod vplyvom „double-hit scenára“ poklesol z východzieh agregovaných 1.251.247,- tis. EUR o 19,11% a pri „low for long“ scenári o 4,68%.

4. Durácia aktív a záväzkov

Vzhľadom na to, že poisťovne majú svoje interné databázy členené podľa iných kritérií, ako bolo požadované EIOPA testovaní, na prehľad durácie aktív a záväzkov opäť aplikovali zjednodušenia, a tam kde nebolo možné, resp. kde by bolo vyplnenie údajov v takomto členení príliš prácne, ako zostatkovú splatnosť záväzkov priradili v sumárnej zostatkovej hodnote k príslušnej garantovanej sadzbe.

Na základe vykázaných údajov možno konštatovať, že v priemerných hodnotách je na Slovensku najviac zmlúv s garanciami od 1,5 % do 2,5%, o niečo menej s garanciami 2,5 – 3 %, asi desatina s 3,0 - 3,5 %. Objemy s inými garanciami sú v porovnaní s vyššie uvedenými v agregovaných výsledkoch pomerne malé.

Poisťovne majú stále aj záväzky s vysokými garanciami, viac než 5%, pričom evidentne môžeme v tomto prípade takéto záväzky priradiť k zmluvám, ktoré boli uzatvorené v minulosti, avšak ich splatnosť v najväčšom objeme nastane nielen v najbližšom roku, či do 5 rokov, ale zmluvy s takýmito vysokými garanciami budú splatné ešte aj o 5 až 10 rokov. Ojedinele, v niektorých poisťovniach vykázali, že takéto záväzky nadobudnú splatnosť aj v potom nasledujúcich rokoch, niektoré dokonca až o 50 rokov. Je však nutné poznamenať, že už v podstatne nižších objemoch. Pre takto dlhotrvajúce vysokogarantované zmluvy je dôležité, aby si poisťovňa bola vedomá, že v prípade nízkych výnosov na finančných trhoch bude musieť investovať tak, aby v čase splatnosti takýchto zmlúv mala dostatočnú likviditu na ich plnenie.

Záväzky s ešte stále pomerne vysokými garanciami, od 4,0% do 4,5%, budú v najväčšom objeme splatné o 5 - 15 rokov. Veľkú časť poistných plnení zmlúv s takýmito garanciami bude potrebné vyplatiť už aj v nasledujúcich 1 - 5 rokoch a aj o 15 - 25 rokov, avšak najväčší objem budú poisťovne musieť byť pripravené plniť najmä o 5 - 15 rokov.

Priemerná vážená garantovaná sadzba je pri splatnostiach do 5 rokov 4 - 5 % a pre zmluvy so zostávajúcou splatnosťou viac než 5 rokov sa pohybovali hodnoty garancií vo váženom priemere okolo 3%.

Pri porovnaní durácie aktív s duráciou záväzkov bolo z vyplnených údajov evidentné, že v najbližších rokoch majú poisťovne aktíva v hodnote vysoko prevyšujúcej ich záväzky. Obrat bol však spozorovaný pri záväzkoch so zostatkovou splatnosťou viac ako 25 rokov. Pre tieto dlhodobejšie záväzky poisťovne akoby už nemali aktíva s pohyblivou výnosnosťou a tie, čo majú pevný príjem (započítane boli nielen štátne a korporátne dlhopisy s pevnou kupónovou sadzbou, ale všetky aktíva s pevným výnosom) sa už v aktuálnom ocenení javia byť ako nie celkom dostatočné na pokrytie záväzkov. Ak sme však pri porovnaní zohľadnili aj derivátové investície, tak aktíva plne prevyšovali záväzky až do zostatkovej splatnosti 30 rokov (pre dlhšie obdobie informácia o derivátoch nebola dostupná). V prípade, že sa situácia na finančných trhoch nezmení a ak nízke výnosy na trhoch budú pretrvávať, poisťovne budú nútené hľadať pre dlhodobé záväzky výnosnejšie investície, aby boli v príslušnom čase adekvátne pripravené na vyplácanie poistných plnení z takýchto zmlúv, čo viackrát deklarovali aj samotné poisťovne nielen v tomto, ale aj v predchádzajúcich EIOPA testovaniach.

5. Expozícia dlhopisov podľa krajín

Z pohľadu investovania, v dlhopisových portfóliách poisťovní majú značnú prevahu štátne dlhopisy a dlhopisy centrálnych bánk, a to až 97,63% z celkových investícií do dlhopisov denominovaných v EÚ.

Tabuľka 1

Rakúsko	2,26%
Belgicko	0,14%
Bulharsko	0,11%
Chorvátsko	0,27%
Česká republika	2,06%

Francúzsko	4,97%
Maďarsko	0,11%
Taliansko	0,01%
Lotyšsko	0,11%
Litva	0,42%
Holandsko	1,73%
Poľsko	4,18%
Rumunsko	0,80%
Slovensko	81,66%
Slovinsko	0,88%
Španielsko	0,29%

Svoju dominanciu potvrdzujú investície do slovenských dlhopisov, a to až 81,6%, zvyšné EÚ krajiny majú len malý podiel (prehľad je zobrazený v tabuľke 1). Z krajín mimo EÚ majú poisťovne v držbe dlhopisy denominované v USA a Turecku.

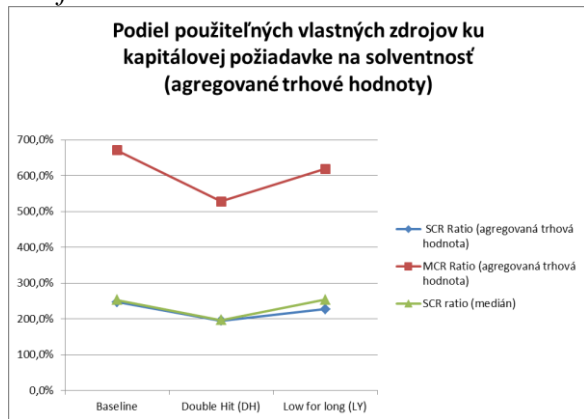
6. Vlastné zdroje a marža solventnosti

Vzhľadom na to, že v tomto testovaní nebolo požadované prepočítavať kapitálovú požiadavku na solventnosť po aplikovaní záťažových scenárov, je aj samotná interpretácia marže solventnosti po aplikovaní stresovaných scenárov veľmi zjednodušená a nie celkom správna, ale na ilustrátorne účely dostačujúca.

V agregovanej hodnote mal podiel kapitálovej požiadavky na solventnosť k použiteľným vlastným zdrojom (marža solventnosti) pred stresom hodnotu 246,6%, no po aplikovaní „Long for long“ scenára poklesol na 227,1% a po „Doble hit“ šoku bol pokles citeľnejší, a to na 194,4%.

„Double hit“ senár mal na poisťovne výraznejší vplyv, vlastné zdroje poklesli o viac než 21% kým pri „Low for long“ scenári bol pokles o 7,9%.

Graf 1

7. Volatility adjustment, matching adjustment, transitionals

Zo zúčastnených poisťovní deklarovali používanie úpravy volatility 2 poisťovne, avšak vo výsledkoch bol vykázaný nulový vplyv. Prechodné ustanovenia a úpravu párovacej prírážky („matching adjustment“) neaplikuje ani jedna poisťovňa.

8. Porovnanie celkového dopadu scenárov

Celkovo možno vyhodnotiť, že pri pohľade na agregované celkové aktíva a záväzky súvahy (viď tabuľka 3), mal „low for long“ scenár na slovenské poisťovne nižší dopad ako „Double hit“. Hodnota aktív klesla o 8,2% a záväzkov o 4,6%.

Pri pohľade na kapitálovú požiadavku vidieť, taktiež vidieť, že „double hit“

nepriaznivý scenár ovplyvní poisťovne viac. Takéto výsledky očakávala EIOPA už pri zostavovaní scenárov aj napriek tomu, že pri zostavovaní nepriaznivých scenárov neboli zohľadnené záporné hodnoty vkladov ECB. Síce na celoeurópskych výsledkoch bol „double-hit“ scenár vyhodnotený celkovo ako extrémny, na slovenské poisťovne by takéto testované správanie sa finančných trhov našťastie nemalo likvidačný dopad..

Vzhľadom na celkové negatívne výsledky a vyhodnotenie dopadu simulovaného negatívneho správania sa finančných trhov na poisťovne, vydala EIOPA po stresovom testovaní s vyhodnotením aj odporúčania do budúcnosti. Odporúčania EIOPAⁱⁱ sa týkajú nielen samotných poisťovní, ale sú smerované aj priamo na národné dohliadacie orgány. Poisťovniam sa odporúča nepriaznivé finančné situácie a ich možné nastatie zohľadňovať predovšetkým vo vlastnom posúdení rizika, t.j. v ORSA procese. Tiež je odporúčané zrevidovanie modelov zohľadniac správanie sa klientov a manažmentu poisťovne a aj prehodnotenie poskytovaných opcí a garancií v poisťovních zmluvách.

Pre dohliadacie orgány EIOPA navrhuje vydať odporúčanie týkajúce sa prehodnotenia vyplácania dividend v nepriaznivých trhových podmienkach a poskytovania garancií klientom v zmluvách.

Vplyv scenárov a výsledky stresového testovania a dopad na jednotlivé poisťovne bude následne prediskutovaný Národnou bankou Slovenska na stretnutí s EIOPA.

Tabuľka 2 (hodnoty v EUR)

Vlastné zdroje a kapitálová požiadavka

	Baseline	Double Hit scenár (DH)	Low for long scenár (LY)	% vplyv DH	% vplyv LY
Celkové dostupné vlastné zdroje na pokrytie SCR (základné + dodatkové vlastné zdroje)	1 079 334 975	851 780 694	993 877 036	-21,08%	-7,92%
Celkové dostupné vlastné zdroje na pokrytie MCR (základné + dodatkové vlastné zdroje)	1 078 228 637	847 867 834	993 877 036	-21,36%	-7,82%
Celkové použiteľné vlastné zdroje na krytie SCR	1 079 334 975	850 816 014	993 877 036	-21,17%	-7,92%
Celkové použiteľné vlastné zdroje na krytie MCR	1 078 228 637	847 867 834	993 877 036	-21,36%	-7,82%

SCR (Kapitálová požiadavka na solventnosť)	437 645 726
MCR (Minimálna kapitálová požiadavka na solventnosť)	160 749 635

SCR Ratio - agregovaná tržová hodnota (podiel použiteľných vlastných zdrojov k SCR)	246,6%	194,4%	227,1%
MCR Ratio - agregovaná tržová hodnota (podiel použiteľných vlastných zdrojov k MCR)	670,8%	527,4%	618,3%

Tabuľka 3 (agregované hodnoty za zúčastnené poisťovne v SR v EUR)

Súvaha	Baseline agregovane za SR	Double Hit (DH)	Low for long (LY)	% Impact DH	% Impact LY
Assets					
Goodwill					
Deferred acquisition costs					
Intangible assets	3 149 240	3 149 240	3 149 240	0,0%	0,0%
Deferred tax assets	1 180 411	3 912 860	0	231,5%	-100,0%
Pension benefit surplus	0	0	0	%	%
Property, plant & equipment held for own use	173 142 774	154 353 108	172 026 366	-10,9%	-0,6%
Investments (other than assets held for index-linked and unit-linked contracts)	3 636 238 184	3 339 070 118	3 655 345 900	-8,2%	0,5%

Property (other than for own use)	33 060 475	29 529 362	26 120 600	-10,7%	-21,0%
Holdings in related undertakings, including participations	191 410 470	160 853 511	191 198 716	-16,0%	-0,1%
Equities	2 193 732	1 535 144	2 193 680	-30,0%	0,0%
Equities - listed	1 623 377	1 155 179	1 623 325	-28,8%	0,0%
Equities - unlisted	570 355	379 965	570 355	-33,4%	0,0%
Bonds	3 174 340 626	2 932 186 378	3 216 122 249	-7,6%	1,3%
Government Bonds	2 023 607 698	1 893 994 304	2 040 842 310	-6,4%	0,9%
Corporate Bonds	1 142 222 352	1 030 392 199	1 166 768 339	-9,8%	2,1%
Structured notes	8 510 576	7 799 874	8 511 600	-8,4%	0,0%
Collateralised securities	0	0	0	%	%
Collective Investments Undertakings	169 021 064	148 968 301	161 209 873	-11,9%	-4,6%
Derivatives	5 520 155	5 519 477	5 519 365	0,0%	0,0%
Deposits other than cash equivalents	56 151 492	55 937 773	48 441 245	-0,4%	-13,7%
Other investments	4 540 172	4 540 172	4 540 172	0,0%	0,0%
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	692 336 096	600 593 277	672 784 294	-13,3%	-2,8%
Loans and mortgages	95 359 337	88 338 818	93 067 379	-7,4%	-2,4%
Loans on policies	10 408 222	0	0	-100,0%	-100,0%
Loans and mortgages to individuals	324 302	0	0	-100,0%	-100,0%
Other loans and mortgages	84 626 812	0	0	-100,0%	-100,0%
Reinsurance recoverables from:	208 102 291	208 132 067	209 531 324	0,0%	0,7%
Non-life and health similar to non-life	206 731 102	0	0	-100,0%	-100,0%
Non-life excluding health	205 319 911	0	0	-100,0%	-100,0%
Health similar to non-life	1 411 191	0	0	-100,0%	-100,0%
Life and health similar to life, excluding health and index-linked and unit-linked	1 371 189	0	0	-100,0%	-100,0%
Health similar to life	828 315	0	0	-100,0%	-100,0%
Life excluding health and index-linked and unit-linked	542 874	0	0	-100,0%	-100,0%
Life index-linked and unit-linked	0	0	0	%	%
Deposits to cedants	0	0	0	%	%
Insurance and intermediaries receivables	76 900 784	76 900 784	74 027 519	0,0%	-3,7%
Reinsurance receivables	18 121 211	18 121 211	17 953 634	0,0%	-0,9%
Receivables (trade, not insurance)	16 802 526	16 802 526	16 290 476	0,0%	-3,0%
Own shares (held directly)	0	0	0	%	%
Amounts due in respect of own fund items or initial fund called up but not yet paid in	0	0	0	%	%
Cash and cash equivalents	102 020 047	102 020 047	100 656 189	0,0%	-1,3%
Any other assets, not elsewhere shown	8 426 069	8 426 069	8 426 033	0,0%	0,0%
Total assets	5 031 778 970	4 619 820 123	5 023 258 353	-8,2%	-0,2%
Liabilities					

Technical provisions – non-life	690 456 298	681 330 279	667 922 416	-1,3%	-3,3%
Technical provisions – non-life (excluding health)	667 047 058	658 041 052	655 001 616	-1,4%	-1,8%
Technical provisions calculated as a whole	0	0	0	%	%
Best Estimate	622 503 931	614 428 063	610 429 615	-1,3%	-1,9%
Risk margin	44 543 127	43 612 989	44 572 001	-2,1%	0,1%
Technical provisions - health (similar to non-life)	23 409 240	23 289 227	12 920 799	-0,5%	-44,8%
Technical provisions calculated as a whole	0	0	0	%	%
Best Estimate	21 626 274	21 506 523	11 680 465	-0,6%	-46,0%
Risk margin	1 782 966	1 782 704	1 240 335	0,0%	-30,4%
Technical provisions - life (excluding index-linked and unit-linked)	1 936 187 909	1 908 375 290	2 084 084 640	-1,4%	7,6%
Technical provisions - health (similar to life)	-24 967 544	-24 421 277	-25 667 790	-2,2%	2,8%
Technical provisions calculated as a whole	0	0	0	0%	0%
Best Estimate	-29 788 110	-28 885 714	-30 797 178	-3,0%	3,4%
Risk margin	4 820 566	4 464 437	5 129 388	-7,4%	6,4%
Technical provisions – life (excluding health and index-linked and unit-linked)	1 961 155 452	1 932 796 567	2 109 752 430	-1,4%	7,6%
Technical provisions calculated as a whole	0	0	0	%	%
Best Estimate	1 864 283 947	1 836 900 656	2 004 544 834	-1,5%	7,5%
Risk margin	96 871 506	95 895 911	105 207 596	-1,0%	8,6%
Technical provisions – index-linked and unit-linked	640 837 664	551 114 231	614 324 617	-14,0%	-4,1%
Technical provisions calculated as a whole	27 736 024	27 736 024	0	0,0%	-100,0%
Best Estimate	598 428 220	509 162 454	599 635 690	-14,9%	0,2%
Risk margin	14 673 420	14 215 753	14 688 927	-3,1%	0,1%
Other technical provisions					
Contingent liabilities	0	0	0	%	%
Provisions other than technical provisions	26 236 980	26 236 980	25 467 894	0,0%	-2,9%
Pension benefit obligations	317 968	317 968	317 968	0,0%	0,0%
Deposits from reinsurers	88 105 734	88 105 734	88 105 734	0,0%	0,0%
Deferred tax liabilities	114 917 336	67 690 338	100 832 641	-41,1%	-12,3%
Derivatives	1 446 080	2 459 098	2 139 813	70,1%	48,0%
Debts owed to credit institutions	0	0	0	%	%
Financial liabilities other than debts owed to credit institutions	16 330	16 330	16 330	0,0%	0,0%
Insurance & intermediaries payables	120 780 867	120 780 867	117 190 525	0,0%	-3,0%
Reinsurance payables	29 344 297	29 344 297	28 888 652	0,0%	-1,6%

Payables (trade, not insurance)	83 845 757	83 845 757	81 277 602	0,0%	-3,1%
Subordinated liabilities	0	0	0	%	%
Subordinated liabilities not in Basic Own Funds	0	0	0	%	%
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	0	0	0	%	%
Any other liabilities, not elsewhere shown	48 038 082	48 038 082	46 675 791	0,0%	-2,8%
Total liabilities	3 780 531 302	3 607 655 251	3 857 244 624	-4,6%	2,0%
Excess of assets over liabilities	1 251 247 668	1 012 164 872	1 166 013 729	-19,1%	-6,8%

ⁱ <https://eiopa.europa.eu/Publications/Surveys/EIOPA-BoS-16-109%20ST2016%20Technical%20Specifications%20%2820160601%29.pdf>

ⁱⁱ <https://eiopa.europa.eu/Publications/Surveys/EIOPA-BOS-16-297-Insurance%20ST2016%20Recommendations.pdf>